

גזרות שלא חדש מלך אחר מקדם לכן. אשר לא ידע את יוסף - כל אותו טוב שעשה יוסף בארץ מצרים, שכתוב (בראשית מז) ויבא יוסף את הכסף ביתה פרעה, וקנים אותם בשני הרעב, כל זה לא זכר, ועשה עצמו שלא יודע אותו.

רבי יוסי ורבי יהודה היו יושבים ועוסקים בתורה לפני רבי שמעון. אמר רבי יהודה, מה זה שכתוב ויקם מלך חדש על מצרים, ושנינו שהוא קם מעצמו, מה שהיה שפל - קם, ולא ראוי היה למלך, ובעשר הוא קם. אמר רבי שמעון, הכל כך הוא, כמו אחשוורוש שלא היה ראוי למלך, וקם מעצמו, וקם בעשר, ורצה להאביד את ישראל מן העולם, אף פאן זה לא ראוי למלוכה, ועמד מעצמו, ורצה להאביד את ישראל מן העולם, שכתוב ויאמר אל עמו וגו', הבה נתחכמה לו וגו'. וכשהיה עומד מלך למעלה - עומד מלך למטה.

רבי אלעזר ורבי אבא ורבי יוסי היו הולכים מטבריה לצפורי. עד שהיו הולכים, פגע בהם יהודי אחד. פתח ואמר, (ישעיה יט) משא מצרים הגה ה' רכב על עב קל ובא מצרים ונעו אלילי מצרים מפניו. בא ראה, כל מלכי העולם וכל עמי העולם לא נחשבים לכלום לפני הקדוש ברוך הוא, שכתוב (דניאל ד) וכל דיירי הארץ כלא חשובים, וכרצונו עושה בחיל השמים. וכאן במצרים, אף על גב שכל אותן הגבורות וזרוע רמה גלה הקדוש ברוך הוא במצרים, מה פתוב? הגה ה' רכב על עב קל ובא מצרים. מה שונה בכל עמי

חדש ממש הוה. רבי יוסי אמר דהוה מחדש גזירין, דלא חידש מלפא אחרא מקדמת דנא. אשר לא ידע את יוסף. כל ההוא טיבו, דעבד יוסף בארעא דמצרים, דכתיב, (בראשית מז) ויבא יוסף את הכסף ביתה פרעה. וקיים לון בשני בפנא, כל האי לא דכיר, ועבד גרמיה דלא ידע ביה.

רבי יוסי ורבי יהודה, הוו יתבי ולעאן באורייתא קמיה דרבי שמעון, אמר רבי יהודה, האי דכתיב ויקם מלך חדש על מצרים, ותנינן, דאיהו קם מגרמיה, מה דהוה שפל, קם, ולא אתחזי למלפא, ובעותרא קם. אמר רבי שמעון, כלא הכי הוא, כגוונא דאחשוורוש דלא אתחזי למלפא, וקם מגרמיה, וקם בעותרא, ובצא לאובדא לישראל מעלמא, אוף הכא, האי לא אתחזי למלפא, וקם מגרמיה, ובצא לאובדא לישראל מעלמא, דכתיב ויאמר אל עמו וגו', הבה נתחכמה לו וגו', וכד הוה קם מלפא לעילא, קם מלפא לתתא.

רבי אלעזר ורבי אבא ורבי יוסי, הוו אזלי מטבריא לצפורי, עד דהוו אזלי, פגע בהו חד יודאי, פתח ואמר, (ישעיה י"ט) משא מצרים הגה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים ונעו אלילי מצרים מפניו. תא חזי, כל מלכין דעלמא, וכל עמין דעלמא, לא חשיבי כלום קמי קדשא בריך הוא, דכתיב, (דניאל ד) וכל דיירי ארעא כלא חשיבין וכמצפינה עבד בחיל שמאי. והכא במצרים, אף על גב דכל אינון גבוראן, ודרעא מרממא גלי קדשא בריך הוא במצרים, מה כתיב הגה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים. מאי שנא, בכל עמין דעלמא, דלא הוה הכי, דהא קדשא בריך

העולם שלא היה כף, שהרי הקדוש ברוך הוא גזר גזרה ונעשה, וכאן הוא בא, שכתוב ובא מצרים, וכתוב (שמות יב) ועברתי בארץ מצרים וגו' אני ה'?

אֵלֶּא משום שהמלך היה בא להוציא את הגבירה שהיתה שם, ובשביל כבוד הגבירה היה בא. ועל כף היה הקדוש ברוך הוא רוצה בכבוד, ובא אליה להקימה ולתת לה יד ולזקף אותה, כמו שעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות בסוף גלות אדום.

אָמַר רבי ייסא, אם כף שבשביל הגבירה זה היה, הרי בגלות בכל היתה שם הגבירה, ולמה לא היה כף? אמר לו, הרי שנינו שהחטא גרם, שנשאו נשים נכריות והכניסו אות ברית קדש לרשות אחרת, ולכן נאבדו מהם הנסים והאותות שראויים היו להעשות להם, מה שלא היה כף בגלות מצרים, שכלם היו שבטי יִהּ, בני ישראל נכנסו, ובני ישראל יצאו.

בגלות אדום רוצה הקדוש ברוך הוא להתכבד בעולם ולבא הוא להקים את הגבירה ולנער אותה מהעפר. אוי למי שימצא שם לפניו בשעה שיאמר (ישעיה נב) התנערי מעפר קומי שבי ירושלם התפתחי מוסרי צנאריך. מי הוא המלך והעם שיעמד לפניו?

ונעו אלילי מצרים מפניו. אלילי מצרים, לא על עצים ואבנים נאמר, אלא על כל אותם דרגות ממנות העליזות, ועל אותם העבודות התחתונות שלהם. ובכל מקום שגלו ישראל, הקדוש ברוך הוא מבקש עליהם, ומתרעם ונפרע מאותם עמים.

הוא גזר גזרה ואתעבד, והכא איהו אתא, דכתיב ובא מצרים. וכתוב, (שמות י"ב) ועברתי בארץ מצרים וגו' אני ה'.

אֵלֶּא, בגין דמלכא הוה אתי, לאפקא למטרוניתא דהוות תמן. ובגין יקרא דמטרוניתא הוה אתי. ועל דא הוה קדשא בריך הוא בעי ביקרה, ואתי לגבה לאקמא לה, ולמיהב לה ידא, ולזקפא לה, כמה דזמין קדשא בריך הוא למעבד בסוף גלותא דאדום.

אָמַר רבי ייסא, אי הכי, דבגין דמטרוניתא הוה, הא בגלותא דבבל, מטרוניתא תמן הות, אמאי לא הוה כף. אמר ליה, הא תנינן, דחטאה גרם, דנטלו נשים נכריות, ואעילו ברית קיימא קדישא ברשותא אחרא. ובגין כף אתאבידו מנהון נסין, ואתוון, דאתחזי למעבד להו, מה דלא הוה הכי בגלותא דמצרים, דכלהו הוו שבטי יִהּ, בני ישראל עאלו, בני ישראל נפקו.

בגלותא דאדום, בעי קדשא בריך הוא לאתיקרא בעלמא, ולמיתי איהו לאקמא למטרוניתא, ולנערא לה מעפרא. ווי למאן דיערע תמן קמיה, בשעתא דיימא (ישעיה נ"ב) התנערי מעפר קומי שבי ירושלם התפתחי מוסרי צנאריך. מאן הוא מלכא ועמא דייקום קמיה.

ונעו אלילי מצרים מפניו, (ישעיה י"ט) אלילי מצרים, לאו על אבנין ואעין אתמר, אלא על כל אינון דרגין ממנן עלאין, ועל אינון פולחנין תתאין דלהון. ובכל אתר דגלו ישראל, קדשא בריך הוא בעי עלייהו, ואתקביל מאינון עמין.